

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΔ΄.-φύλ. 18 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 17 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1916 * ΑΡΙΘΜΟΣ 599

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

Τὴ γενικὴ ἀντιπροσωπεΐα τοῦ «Νου-
μᾶ» τὴν ἔχει τὸ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΒΙ-
ΒΛΙΟΠΩΔΕΙΟ Ε. Κονκλάρα (ὁδὸς Ἀ-
καδημίας 53, ἀντικρὺ στῇ Ζωοδόχῳ
Πηγῇ). Ἐκεῖ γράφονται συντρομη-
τές, πληρώνονται συντρομές, με ἀπό-
δειξη ὑπογραμμένη ἀπὸ τὸν ἐκδότη τοῦ
Νουμᾶ, πουλιοῦνται περασμένα φύλλα
κτλ. κτλ.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΝΟΥΜΑ: ὁδὸς Πραξιτέλη 29.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ — Κριτικὰ σημειώματα: Ἡ Τιμὴ
καὶ τὸ χρῆμα.
Ο ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ. Ἡ τιμὴ τοῦ ἀδελφοῦ.
ΕΥΑ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ. — Ἐνθῆμησις.
ΝΑΗ. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ. Μᾶς κράς ἡ Ἑλλάδα. ἀρενωπά.
ΙΟΥΔΙΑ ΠΕΡΣΑΚΗ. — Ἡ κοκκίνα.
ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ. — Ἀπολλώνιον ἄσμα.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. — Πλάι στὴν ἀγάπη (συνέχεια).
Κ. ΤΡΙΑΝΕΜΗΣ. — Ἀπὸ τὰ «Ρουμπταγιὰ τοῦ Ὁμάρ
Καγιάμ».
Θ. ΤΡΙΚΟΓΑΙΑΝΗΣ. — Κόσμοι καὶ θεοί.
ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑ-
ΤΟΣΗΜΟ.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΑΣΜΑ *

I.

Ὁ ἀρχαία φηγή! Σὲ ποῖο ἀέτωμα
συντροιμμένου μνημείου;
Σὲ ποιά ὕδρια ποῦ ὁ χρόνος ἐράγισε;
σὲ πελάσιο ποῖο τεῖχος;
Σὲ ποῖο βράχο ἱερό, σὲ ποῖο ἀγέρωχο,
ξηρασμένο ἀκρωτήρι,
Σὲ ποῖο δούρειο νησί, ποῦ ὁ ἀντίλλος
τῆς ζωῆς δὲν τὸ βροῖσκει;
Σὲ ποῖον τάφο μινθώδη ἐνὸς ἥρωα
δίχως ὄνομα τώρα,
σὲ ποιά ἀλέθρια καρδιά, ποῦ θὰ ταῖριαζε
νὰ κορνιάζει ἐκεῖ ὁ γκιώνης;

* Ἄλλη σειρά.

Ὁ πουλί τῆς ἀγέραςτῃς ἀνοιξῆς
τῇ φωλιά σου ἔχεις στήσει,
καὶ τριγύρα ἀπὸ λείψανα τὸ ἄσμα σου
δικιωνίζεις τ' ὀλύμπιο;

II.

Σ' ἔναν πάγκο τοῦ ὠραίου Ζαπτείου σου,
ὦ Ἀθήνα, θὰ ρθῶ νὰ καθίσω,
καὶ με δίψα θὰ στρέψω, στίς γύρα σου
ὁμορφίε; τὰ πικρὰ βλέμματά μου.

Ἄχ, θὰ ἰδῶ τοῦ; Ὀλύμπιους τοὺς Στύλους σι, σὺ
σὺν ἡ δύση στὸ βάθος τους, ἱέρεια,
τὴν καλύπτρα φορῶντας τὴ ρόδινη,
μὴ λαμπάδα πηγαίνει ν' ἀγάψει.

Ἢ τ' ὀλάσπρο σου ἀντίκρια μου Στάδιο,
τὴ στιγμὴ, ποῦ ἡ Ἑσπέρα ἀπ' τὰ πλῆγια
τοῦ Ὑμηττοῦ κατεβαίνει, σκορπώντας του
σιωπηλὰ μενεξέδων μπουκέτα.

Μὰ προλάντων τὰ σύννεφα, θάδεια,
τοῦρανοῦ σὺ νὰ ἰδῶ!... σὰ διαβαίνουν
θλιβερά, καὶ κηδεῖα στὰ μάκρη του
τῶν νεκρῶν μου τῶν πόθων φαντάζουν.

III.

Ὁ Ἀθήνα γλυκεριά! Τὸ χειμῶνα σου
ὄνειρεύομαι πάλι: Ὅταν πᾶνει
ἡ βροχὴ ξαφνικά κι ἀπ' τοὺς δρόμους σου
οἱ διαβάτες σκορπίζουν με βία.

Σὲ μαρμίζω ἀπὸ κάτω, κιτάκλειστον
μαρμαριῶ, θεὰ βρῶ καταφύγιο,
κι ὥρες μόνος θὰ μείνω τὸ βρόχινο,
τὸ θλιμμένο ν' ἀκούσω τραγοῦδι.

Ἄ, βροχή! Ποιῶν φωνῶν πολυαγάπητων
τὴν ἡχὴ τὴ σβυσμένη μοῦ φέρνεις;
Ποιά εὐτυχία μακρινὴ ποῦ δὲ βάσταξε;
Ποῖον καημὸ ποῦ ποτὲ δὲν πεθαίνει;

Μιά φορὰ ἀπ' τὸ παράθυρο, σὲ ἀκουγα,
τοῦ σπιτιοῦ μου, ὦ βροχὴ τῆς Ἀθήνας,
ποῦ τοῦ σφάλισε ὁ Χάρος τὴ θύρα του
καὶ τὸ σκέβρωσε ἡ Μοῖρα γιὰ πάντα.

IV.

Πῶς μοῦ ἀρέσεις, ὦ ἀπείρητο ἀγνόλημα,
σά φυτρώνεις κοντὰ σέ ρυάκι
ποῦ κυλᾷ σέ βουνό κι ὀλουλούδιαστο
καθρεφτίζεται μέσ στὰ νερά του.

Λέει κανείς πῶς προσμένεις στήν ἥσυχι
τῇ βραδιά, κάποιος σάτυρος νάρθει,
τοῦς ἀνθούς σου νά κόψει γιά τὸ ἄντυτο
τὸ κορμί τῆς τρελλῆς του ναιάδας.

Μὰ μοῦ ἀρέσεις, σέ ἀρχαῖο περίβολο,
σά φυτρώνεις ἀκόμα, ποῦ οἱ κλώνοι
οἱ χλωροί σου, τὸ ἀνάστημα ἀγάλματος,
μέ στοργή, κάποιου ἐφήβου, σκεπάζουν,

ἀπ' τὰ βλέμματα ὡς νά θέλουν νά κρύψουνε
μιὰ πληγή, ποῦ ὁ καιρὸς τοῦ ἔχει ἀνοίξει,
κι οἱ ἀνθοί σου μονάχα στήν κόμη του
σαρφαλιώνουν,-- στεφάνι τῆς φύσης! --

V.

Ὡ τοπεῖο ἀπτικό, ποῦ ἡ πιὸ ξάστερη
ἀτμοσφαῖρα ἀπαλὰ σέ πλαισιώνει,
στή δροσιά σου ἀπὸ κάτω ξαπόστασε
μιὰν ἡμέρα ἡ Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα.

Καὶ τὸ θεῖο τῆς χαμῶγelo, ποῦ ἔπεσε
κάπου ἐκεῖ, σπόρος εἶταν καὶ ξάφνου
ἡ ἐλιά μέ τὰ διάφανα ἐβλαίστησε
τὰ κλαδιά καὶ τ' ἀτρώμεντα φύλλα.

Κι ἀπὸ τότε τὸ τέλειον ἐγέννησε
λίκνο δού, κι ὅσοι γύρα σου ζοῦνε,
ἀπ' τὴν ἄρραστη χάρη λικνίζονται
τῆς γραμμῆς σου κι ἀπ' τὸ ἥρεμο φῶς σου.

Καὶ σὰν ἄλλοτε ὠραῖοι ἀπ' τὸν ὕπνο τοὺς
μιὰν αὐγὴ θὰ ξυπνήσουν νά ποῦνε:
«— Ἄν ἐσὺ κησιμονεῖς, ὦ θνητέ,
τὸ τοπεῖο θνημάται! —»

VI.

Πρὸς τὰ μέρη ξινά, ποῦ ἐσυχνάζατε,
θὰ περάσω, ὦ ἀκριβοὶ πεθαμένοι,
μέ τῇ μνήμῃ μου πάντοτε δέσιμα
τῆς ἱερῆς θύμησής σας.

Καὶ μ' εὐλάβεια πιστοῦ στὴ λατρεία σας,
ποῦ εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ ἄλλη θρησκεία,
θὰ μαζέψω ἓνα λόγο, ἓνα βλέμμα σας,
κάποια ἀργὴ κίνησή σας.

Κι ἂν δὲ γίνεται πιά, καθὼς ἄλλοτε,
νά προβάλετε ἀκέραιοι μπροστά μου,
σὲ μιὰ πέτρα θὰ γείρω, καὶ στῶνειρο
τὸ βαθὺ μου θαρθεῖτε.

σὰν ἀγάλματα ἀρχαῖα, ποῦ ἐξέθαψεν
ὁ κασμάς ἀπ' τῇ γῇ συντριμμένα,
καὶ ποῦ οἱ χρόνοι τῇ θεῖα, δὲν ἡμιτόρεσαν,
ὁμορφιά σας νά σπάσουν.

VII.

Τὴν πικρὴ σου φωνὴ ὅταν, ὦ πόθε μου,
ποῦ ἀπ' τῇ Μοῖρα τυφλὸς εἶσαι, ἀκούω,
ἡ εὐχὴ μου Ἀντιγόνη σοῦ γίνεται
νά ὀδηγήσει τὸ ἀβέβαιο σου βῆμα.

Καὶ μακριὰ νά σέ πάει, σπὸν κατάγντο
Κολωνό, ποῦ ἱερὸς του εἶναι ὁ χώρος,
σὲ μιὰ πέτρα νά γείρεις κι ἡ σκέψη σου
στὸ σκληρὸ παρελθόν σου νά τρέξει.

Ἄχ, ἡ κρήνη ἡ παλιὰ δὲ θὰ στεῖρεψε
κάπου ἐκεῖ, νά γεμίσεις τὴν ἄδεια
τὴν ὕδρια, καὶ ἀπονήδῃ στίς σεβασίμες
Εὐμενίδες, ἀγνή, νά προσφέρεις.

Καὶ δεῦρ σὺν τὸ ἀκόμητο βάσανο
ποῦ σέ καίει, νά σοῦ λύσουνε τέλος,
ὦ Οἰδίποδα πόθε μου! Τὸ ἴστερο
καταφύγιο νά βρεῖς πιά κοντὰ τους.

VIII.

Ὡ σπιτάκι ἀγαθό, ποῦ τὰ μάτια σου
ἀνοιχτὰ εἶταν ἐσὲ πρὸς τὸ λόφο
τὸν ἀρχαῖο καὶ δεχόσουν τοῦ κότσυφα
κάθε αὐγὴ σὰ χαιρέτισμα τὸ ἄσμα,

θενὰ ρθῶ νὰ χτυπήσω τὴ θύρα σου
σὲ μιὰ κρύα νυχτιά τοῦ Δεκεμβρη
καὶ σκυφτὸς θὰ προσμεῖνω σὰν ἄλλοτε
κάποιος πάλι νὰ ρθεῖ γὰ μοῦ ἀνοίξει.

Κι ἂν κανεῖς σας ἐκεῖ, ὦ πολυάκριβοι,
πιά δὲ μένει, ἀπὸ μιὰ χιουμαδά
ἴσως δῶ νά ταράζονται οἱ ἴσκια σας
στὴ χλωμὴ τῆς σελήνης ἀχτίδα,

κι ὁ Βορριάς ποῦ θὰ πνέει, δὲ θὰ δύναται
νά ἐμποδίσει ν' ἀκούσω τὸν ἦχο
τῆς φωνῆς σας στὴ βρόση, ποῦ οἱ στάλες τῆς
στῆς αὐλῆς ἀργὰ στάζουν τὴς πλάκες.

IX.

Ὡ ἑσσεῖς ῥόδα, χαρὰ τῆς ἀνθρώπινης
τῆς ζωῆς καὶ στολίδια τῆς φύσης!
Ὅποια γῆ καὶ ἄν σὰς θρέφει, τὸ μάγιο σας
δυνατὸ εἶναι πάντα καὶ ὠραῖο.

Σὰς ἐχάρηκα ὁλοῦθε ὅπου ἐπέρασα
καὶ σὰς ἔδρεψα, ὦ ῥόδα, σὲ κήπους
τοῦ Βορρᾶ, μὰ καὶ σὲ ἄλλους, ποὺ ὁλόθεοι
πέφτει ἐπάνου τους τοῦ Ἥλιου ἢ ἀχτίδα.

Μὰ κανένα δὲν εἶχε τὸ μῦρο σου
τὸ ἐκλεχτὸ καὶ τὴ σπάνια σου χάρη,
ὦ ἀτυχεὶς τριαντάφυλλο ὑπέροκαλο,
καὶ καημὲ ἐσὺ τρανὲ τοῦ κοιμητοῦ μου.

Λὲς καὶ κάποια Θεά, στήν καλλίτερη
τῇ στιγμῇ της σ' ἐφύτευε ἐσένα,
γὰρ νὰ στέψεις μιὰ μέρα τὸ μέτωπο
τοῦ μεγάλου ποιητῆ τῆς Ἠλέκτρας.

X.

Πλατὺ λίγνο τῶν πρώτων μου τέρψεων
καὶ τῶν παντοτεινῶν πικριῶν μου,
ὦ Ἀθήναι μοιραία! Ποῦ χαμόγελο
τῆς Ἑλλάδας σ' ὀνόμασαν καὶ εἶσαι,

ἢ ψυχὴ μου, ποὺ τόσες ἐράγισαν
συμφορές, λέω ἀλήθεια σοῦ μοιάζει,
τοὺς σπασμένους ναοὺς σου ὅταν σκέπτομαι
καὶ τὰ πένθημα, ὠραῖα σου μνημεῖα.

Ἄχ, ποῖο νᾶναι τὸ κρῦφιο σου θέλητρο,
ποὺ κρατᾷς χόρια ἀκόμα γιὰ μένα,
καὶ μακριὰ σου ὅσο ἂν τύχει καὶ βροίζομαι,
ἀνεξήγητα πάντα μὲ σέρνει;

Νᾶναι τάχα ἢ μετάνοια σου; Ἡ ὁδὸν σου
ἢ μαρμαρίνη; Ὁ ἀέρας; Τὸ φῶς σου;
Ἡ ἐν' ἀσάλευτο ὄρθο κυπαρίσσι σου
καὶ στήν ἴσσιο του ὀλίγο σου χῶμα;

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΗΠΗΣ

— Τὸ γλωσσολογικὸν ἄρθρο τοῦ Φιλῆντά ἔμεινε γιὰ τὸ ἐρχόμενο φύλλο.

— Στὰ χαρτιά μας βρήκαμε ἕνα ἀνέκδοτο ἄρθρο τοῦ Περικλῆ Γιαννόπουλο μὲ τὸ τίτλο «Τῆς φωνῆς ματα» καὶ μὲ ὑπογραφήν «Ἰ. Ἀνεμός». Στὸ «Νουμᾶ» τοῦ 190³ ἔχει τυπωθεῖ καὶ ἕνα ἄλλο ἄρθρο του μὲ τὴν ἰδίαν ὑπογραφήν. Ἀπὸ τότε φαίνεται μᾶς τάχει στείλει καὶ τὰ τηλεφωνήματα καὶ παραπῆσανε.

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ: «**Ἡ τιμὴ καὶ τὸ χρῆμα**» διήγημα.—Κέρκυρα. Σελίδες 109.

«Ἡ Τιμὴ καὶ τὸ χρῆμα» εἶναι τὸ νεώτερον καὶ τὸ μακρύτερον διήγημα μιᾶς σειρᾶς ἡθογραφικῆς ποῦ ἀπὸ χρόνια δουλεύει ὁ Κερκυραῖος λογοτέχνης. Ἀκολούθησε τὸν ἰδιαίτερον ἐκεῖνο δρόμον ποῦ χάραξε στὸ ντόπιο διήγημα ὁ Πολυλάς, καὶ ἀδίσταχτα μπορούμε νὰ ποῦμε πῶς τ' ἀνύψωσε ὡς ἕνα σημεῖο σημαντικόν.

Τὰ πρωτοτερινὰ διηγήματα τοῦ Θεοτόκη, ποῦ δὲν εὐτυχίσανε ὡς τὴν ὥρα νὰ πάρουν τὴ μορφήν τοῦ διηγήτου, ἢ «Ἑπὶ λήψῃ», ὁ «Καὶν», ὁ «Τίμιος κόσμος», ἢ «Ζωὴ τοῦ χωριοῦ», ἢ «Παντρεῖα τῆς Σταλαχτῆς», ἔλα εἶναι ἡθογραφήματα τῆς ζωῆς τοῦ Κερκυραίου χωριοῦ ποῦ περπατοῦνε γύρω ἀπὸ τὴ σύγκρουσιν κοινωνικῆς τιμῆς καὶ φυσικοῦ ἔρωτα. Ὅμοια καὶ οἱ «Ἀυτὸ ἀγάπες» τῆς ἰδίας σειρᾶς πρὸ μεστὸ διήγημα, μὲ πρωτοτυπία ξεχωριστὴ στὴ σύλληψιν καὶ στήν ἀπόδοσιν, ποῦ ἔχει ἕνα τέλος μυστικιστικὸ καὶ μεγαλήγορον, τὴν ὥρα ποῦ ὁ γέρος ἡθογράφος, ὁ πατέρας τοῦ λεβέντη νιοῦ τοῦ χτυπημένου ἀπὸ δυὸ ἀγάπες, τὴν μιὰ τὴ δυνατὴ τῆς σάρκα καὶ τὴν ἄλλην τὴ γλυκεῖαν τῆς ψυχῆς, ἐγάνει μονάχος στήν πόρταν τοῦ σπιτιοῦ του νὰ λιτανέψῃ τὸ φρεσκοτελειωμένο του κόνισμα, τὸν Ἀρχάγγελον, καταπαχύνοντας ἔτσι τὰ πάθη τῆς φάρας, ἀπ' ἀδέρφια καὶ ἀνθρώπους τῶν δυὸ ἀπατημένων γυναικῶν, ποῦ ἐνωμένοι κυνηγοῦσαν νὰ τοῦ σκοτώσουν τὸ γιόν.

Ἄν μὲ τὸν Καρχαδίτζα, καὶ τὸ Βλαχογιάννη τὸ νεολογικὸν διήγημα πῆρ' ἕνα χρώμα ποιητικοῦ ρεαλισμοῦ, μὲ τὸ Χατζόπουλον ἔγινε ψυχογραφία μ' ἕνα τόνο σαρκασμοῦ καὶ ἐπαναστατικῆς ἀνισυχίας, μὰ μὲ τὸ Θεοτόκη κρατήθηκε ἡ παράδοσις μιᾶς ἀπλῆς συντηρητικῆς ἡθογραφίας. Ὅμως μὲς στὰ σύνορα τοῦτα ὁ Κερκυραῖος λόγιος μᾶς φανέρωσ' ἔργο λαμπρό. Σημειδεύει τὴν τέχνην του ἢ εὐκρίνει καὶ τὸ γινώσκει τῆς δυνάμεώς του, καὶ πούθεν δὲ δέλεπει κανεὶς τὴν προσπάθειαν νὰ πετάξῃ σὲ σφαῖρας ποῦ δὲ θὰ μπορέσει στέρεα νὰ σταθῇ. Ὁ τρόπος ποῦ μελετᾷ τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων τοῦ νησιοῦ του, ἢ ξεχωριστὴ παρατηρητικότητι ποῦ τονε διακρίνει, ἢ δεξιότητι ποῦ ἔχει στὴ λιτὴ ἀφήγησιν, τὴ φυσικὴν, τὴν ἀφεγάδιασθη, καὶ ἢ μέθοδον ποῦ μεταχειρίζεται γιὰ νὰ συνθέτῃ τὸ διήγημα, ἀφίνοντας νὰ τρέχουν τὰ γεγονότα, δίχως κυριαστικὰ ψυχολογήματα, εἶναι ἔλα στοιχεῖα μιᾶς τέχνης προχωρημένης γιὰ μᾶς ποῦ τυρεῖ τὴν τελειότητα μὰ καὶ ξέρει σύγκαιρα πόσο εἶναι ἄφταστη. «Τοὺς αἰώνιους νόμους τῆς τέχνης, δὲν τοὺς εὗρηκε κανένας ἀκόμα. Ἡ τέχνη εἶναι τὸ μεγάλο μυστήριον. Ἡ τελειότητά της εἶναι ἄφταστη», μᾶς λέει ὁ ἴδιος ὁ Θεοτόκης μὲ τὸ στόμα τοῦ ὀρχαίου ξακουστοῦ ζωγράφου, στέν «Ἀπελλή», ἕνα τοῦ διήγημα σειρᾶς ἀλ-